

Sygn. akt I NWW 194/22

POSTANOWIENIE

Dnia 8 grudnia 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Mirosław Sadowski

w sprawie z powództwa A. T. i M. S.
przeciwko Bank S.A. z siedzibą w W.
o ustalenie i zapłatę,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych w dniu 8 grudnia 2022 r.
wniosku powodów o wyłączenie sędziego Sądu Okręgowego A. R. od orzekania w sprawie toczącej się przed Sądem Okręgowym w W., sygn. IV C [...],

stwierdza swoją niewłaściwość i wniosek zgodnie z właściwością przekazuje do rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Warszawie.

UZASADNIENIE

Powodowie, działając przez profesjonalnego pełnomocnika, na podstawie art. 49 § 1 k.p.c., wnieśli o:

1. wyłączenie od rozpoznania niniejszej sprawy sędzi A. R., z uwagi na to, że została ona wadliwie powołana do pełnienia urzędu na stanowisku sędziego Sądu Okręgowego, biorąc pod uwagę okoliczność, że jej powołanie na to stanowisko przez Prezydenta RP Andrzeja Dudę odbyło się na wniosek nowej Krajowej Rady Sądownictwa, ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. 2018, poz. 3), której pozycja ustrojowa, sposób ukonstytuowania, powołanie składu oraz funkcjonowanie powodują, że nie jest to organ niezależny od władzy ustawodawczej i wykonawczej przy wykonywaniu

zadań powierzonych Krajowej Radzie Sądownictwa na mocy art. 186 Konstytucji RP i polegających na staniu na straży niezależności sądów i niezawisłości sędziów, co skutkuje wadliwością powołania na sędziego Sądu Okręgowego w myśl art. 179 Konstytucji RP i w konsekwencji brakiem statusu sędziego Sądu Okręgowego;

2. nieprzekazywanie wniosku o wyłączenie Prezesowi Izby Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych Sądu Najwyższego (na podstawie art. 26 § 2 ustawy o Sądzie Najwyższym) z uwagi na wyrok Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w sprawie Dolińska-Ficek i Ozimek przeciwko Polsce (skargi nr 49869/19 i 57511/19), w którym ETPCz orzekł o niezgodności procedury powołania sędziów do Izby Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych przy udziale nowej Krajowej Rady Sądownictwa z wymogami „niezależnego i bezstronnego sądu ustanowionego ustawą”;

3. nieprzekazywanie niniejszego wniosku do rozpoznania innym osobom powołanym na stanowisko sędziego Sądu Okręgowego w Warszawie za pośrednictwem neo-KRS;

4. przekazanie niniejszego wniosku do rozpoznania przez właściwy sąd, tj. przez skład sądu, w którym nie będą orzekały osoby, co do których istnieją uzasadnione wątpliwości dotyczące ich statusu jako sędziów Sądu Okręgowego w W. analogiczne jak w odniesieniu do sędzi A. R., tj. przez skład orzekający z udziałem prawidłowo powołanych sędziów, którzy nie zostali powołani na stanowisko sędziego Sądu Okręgowego w W. na wniosek neo-KRS (powołanie prezydenckie na podstawie uchwał neo-KRS), po rozpoznaniu wniosku o wyłączenie.

Postanowieniem z 15 lipca 2022 r. Sąd Okręgowy w Warszawie na podstawie art. 26 § 2 u.SN przekazał wniosek powodów z 16 lutego 2022 r. o wyłączenie sędziego Prezesowi Izby kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych celem nadania mu prawidłowego biegu.

19 września 2022 r. Sąd Najwyższy zwrócił się do pełnomocnika powodów o wskazanie, czy z uwagi na podniesione we wniosku o wyłączenie sędziego zarzuty, wnosi o rozpoznanie tegoż wniosku w trybie art. 26 § 2 u.SN, czy też w trybie przewidzianym w art. 42a § 3 i n. ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. Prawo o ustroju sądów powszechnych (tekst jedn. Dz.U. 2020, poz. 2072 ze zm.;

dalej: „p.u.s.p.”), wskazując, iż brak stanowiska w wyznaczonym 7-dniowym terminie będzie równoznaczny z nadaniem temu wnioskowi biegu w trybie art. 26 § 2 u.SN.

Pismem z 7 października 2022 r. pełnomocnik powodów oświadczył, iż wnosi o rozpoznanie wniosku o wyłączenie sędziego w trybie w art. 42a § 3 i n. p.u.s.p.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 26 § 2 u.SN, do właściwości Izby Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych należy rozpoznawanie wniosków lub oświadczeń dotyczących wyłączenia sędziego albo o oznaczenie sądu, przed którym ma się toczyć postępowanie, obejmujących zarzut braku niezależności sądu lub braku niezawisłości sędziego. Jednocześnie, stosownie do treści art. 26 § 3 u.SN, wniosek, o którym mowa w art. 26 § 2 u.SN, pozostawia się bez rozpoznania, jeżeli obejmuje ustalenie oraz ocenę zgodności z prawem powołania sędziego lub jego umocowania do wykonywania zadań z zakresu wymiaru sprawiedliwości. Sąd rozpoznający sprawę przekazuje niezwłocznie wniosek Prezesowi Izby Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych celem nadania mu dalszego biegu na zasadach określonych w odrębnych przepisach. Przekazanie wniosku Prezesowi Izby Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych nie wstrzymuje biegu toczącego się postępowania.

Ustawą z dnia 9 czerwca 2022 r. o zmianie ustawy o Sądzie Najwyższym oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. 2022, poz. 1259, dalej: „ustawa nowelizująca”), z dniem 15 lipca 2022 r. dodano do ustawy o Sądzie Najwyższym przepisy art. 29 ust. 4-25, regulujące instytucję tzw. testu niezawisłości i bezstronności sędziów Sądu Najwyższego. Podobny instrument został wprowadzony w tym samym czasie również m.in. w art. 42a § 3-14 p.u.s.p. Ustawodawca po raz kolejny w ostatnich latach rozbudował tym samym katalog środków prawnych umożliwiających badanie spełnienia przez sędziego rozpoznającego daną sprawę standardów niezawisłości i bezstronności. W art. 7 ust. 1 i 2 ustawy nowelizującej przewidziano regulacje intertemporalne, zgodnie z którymi nowe instytucje uregulowane kolejno w przepisach art. 29 § 5 u.SN i art. 42a § 3 p.u.s.p. mają odpowiednie

zastosowanie również w sprawach wszczętych i niezakończonych przed dniem wejścia w życie ustawy zmieniającej (tj. przed 15 lipca 2022 r.), to przepisy regulujące te instytucje mogą (a jednocześnie powinny) mieć zastosowanie także w odniesieniu do oceny zasadności wniosków o wyłączenie sędziów, które zostały złożone przed 15 lipca 2022 r. w sprawach enumeratywnie wymienionych w art. 29 § 6 u.SN i art. 42a § 4 p.u.s.p., o ile zostały one oparte na zarzucie braku niezawisłości sędziowskiej.

Zgodnie natomiast z art. 42a § 3 p.u.s.p. dopuszczalne jest badanie spełnienia przez sędziego wymogów niezawisłości i bezstronności z uwzględnieniem okoliczności towarzyszących jego powołaniu i jego postępowania po powołaniu, jeżeli w okolicznościach danej sprawy może to doprowadzić do naruszenia standardu niezawisłości lub bezstronności, mającego wpływ na wynik sprawy z uwzględnieniem okoliczności dotyczących uprawnionego oraz charakteru sprawy. Przy czym, według art. 42a § 4 p.u.s.p., tego rodzaju wniosek o zweryfikowanie standardów niezawisłości i bezstronności na podstawie § 3 może być złożony jedynie wobec sędziego wyznaczonego do składu sądu rozpoznającego sprawę w pierwszej instancji lub apelację, z wyłączeniem spraw, w których termin do ich rozpoznania i wydania orzeczenia jest nie dłuższy niż miesiąc od dnia złożenia pisma procesowego wszczynającego postępowanie w sprawie.

Od strony procesowej, nowe instrumenty prawne, określone odpowiednio w art. 29 § 5 u.SN i art. 42a § 3 p.u.s.p., zostały tym samym ukształtowane jako środki, w ramach których można formułować zarzuty braku niezawisłości i bezstronności sędziego z powołaniem się na okoliczności towarzyszące jego powołaniu oraz postępowania sędziego po powołaniu, jeżeli w okolicznościach konkretnej sprawy może to doprowadzić do naruszenia standardu niezawisłości lub bezstronności, mającego (realny) wpływ na wynik sprawy z uwzględnieniem okoliczności dotyczących uprawnionego oraz charakteru sprawy (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 22 listopada 2022 r., I NWW 65/22).

W uzasadnieniu ustawy nowelizującej stwierdzono, że „celem tej instytucji jest zapewnienie uczestnikom postępowania sądowego (...) gwarancji procesowych,

że nie występują jakiekolwiek wątpliwości odnośnie bezstronności i niezawisłości sędziego orzekającego w sprawie”.

Zgodnie z regułą prymatu nowej ustawy stwierdzić należy, że wniosek o wyłączenie sędziego, złożony w sprawie należącej do którejś z kategorii spraw wymienionych odpowiednio w art. 29 § 6 u.SN i art. 42a § 4 p.u.s.p., i obejmujący zarzut braku atrybutu sędziego w postaci niezawisłości – powinien podlegać rozpoznaniu w ramach procedury prowadzonej na podstawie przepisów nowych, tj. w ramach tzw. testu niezawisłości i bezstronności. Nadto wskazać należy, że nowe instrumenty prawne, uregulowane odpowiednio w art. 29 § 5 u.SN i art. 42a § 3 p.u.s.p., zapewniają szersze gwarancje procesowe wnioskodawcy.

W konsekwencji należy uznać, że wniosek o wyłączenie sędziego, złożony przy rozpatrywaniu danej sprawy, należącej do katalogu spraw wymienionych w art. 29 § 6 u.SN lub art. 42a § 4 p.u.s.p., nie podlega wyłącznej kognicji Sądu Najwyższego na podstawie art. 26 § 2 u.SN. w zakresie, w jakim zawiera on konkretny zarzut braku niezawisłości sędziowskiej. W takim przypadku znajdą bowiem zastosowanie nowe regulacje określone w art. 29 § 5 u.SN lub art. 42a § 3 p.u.s.p. Przy czym o tym, na jakiej podstawie dany wniosek podlega rozpoznawaniu i w jakim trybie, decyduje treść wniosku, w tym w szczególności jego uzasadnienie (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 16 czerwca 2021 r., I NWW 33/21).

W przedmiotowej sprawie pełnomocnik powodów jednoznacznie określił, że wnosi on o rozpoznanie wniosku o wyłączenie sędziego w trybie w art. 42a § 3 i n. p.u.s.p. Uwzględniając zatem treść wniosku, a także wskazaną w wezwaniu Sądu Najwyższego z 19 września 2022 r., alternatywę, przyjąć należy, że wskazał on tryb przewidziany w art. 42a § 3 p.u.s.p. Mając na uwadze powyższe, zarzuty zawarte we wniosku o wyłączenie sędziego winny być rozpoznane w trybie przewidzianym w art. 42a § 3 i n. p.u.s.p. Rodzi to konieczność zwrotu wniosku celem nadania mu biegu przez sąd właściwy do jego rozpoznania, tj. Sąd Okręgowy w Warszawie.

Biorąc powyższe pod uwagę, Sąd Najwyższy, uznając się za niewłaściwy do rozpoznania wniosku, przekazał go na podstawie art. 200 § 1⁴ w zw. z art. 52

§ 1 k.p.c. i art. 42a § 14 pkt 1 p.u.s.p. do rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Warszawie, jako sądowi właściwemu rzeczowo.

I.n
ał